

Posle velikog bunta građana i dela stručne javnosti koji traže da se izgradnja mini-hidroelektrana zabrani u zaštićenim područjima, čini se da će Srbija sprovesti radikalne izmene propisa u toj oblasti.

Nakon jučerašnjeg sastanka sa aktivistima udruženja „Odbranimo reke Stare planine“, dekan Šumarskog fakulteta Ratko Ristić rekao je da su od predsednika Srbije Aleksandra Vučića dobili odgovor — da će on predložiti Vladi da se zabrani izgradnja mini hidroelektrana u zaštićenim područjima.

„Zaključeno je i da će se značajno pooštriti sve procedure tokom kojih se stiču uslovi za odobravanje projektne dokumentacije i kontrola rada za male hidroelektrane“, naveo je Ristić.

Mašinama nije mesto u prirodnim oazama

Tako će, posle zemalja Severne Amerike i nekih evropskih država, i Srbija biti uključena u red ekološki osvešćenih država, koje detaljnije i oštrije regulišu propise iz oblasti proizvodnje obnovljivih izvora energije.

„Ako brinemo o zaštiti prirode, moramo da brinemo i o svojim zaštićenim područjima. Moramo čuvati prirodu zbog svih nas, zbog klimatskih promena koje su sve izraženije, naročito imajući u vidu i činjenicu da se u mini hidroelektranama proizvodi simbolična količina električne energije, koja ne ostvaruje veliki doprinos za srpsku privredu“, kaže za Sputnjik stručnjak za energetiku Jelica Putniković.

Ona objašnjava da se je bunt građana opravdan, zato što se u najvećem broju slučajeva radi o takozvanim derivacionim hidrocentralama, u kojima se voda iz nekih potoka i rečica stavlja u cev.

„Narušava se ekosistem, ugrožava se živi svet u vodi, u koritu reke, narušava se ceo ambijent prisustvom mašina na planini koja je zaštićeno područje“, kaže Putnikovićeva. Ona ističe da investitori uglavnom poštuju propise, ali da je najveći problem u „rastegljivom“ tumačenju pravnih propisa.

U praksi se često događa da, na primer, odluka lokalne samouprave nadjača republički, državni zakon, koji predviđa da je na određenom području zabranjena gradnja. Zato su investitori dobijali dozvole koje su često bile u suprotnosti sa nekim državnim propisom“, objašnjava sagovornica Sputnjika.

U suštini — mini hidrocentrale u zaštićenim područjima se ili ne grade ili se grade na specifičnim lokacijama. I zbog toga mnoge zemlje sve više pooštravaju kriterijume za

gradnju mini hidroelektrana u prirodnim, zaštićenim područjima.

„Nije svejedno da li će se graditi na nekoj većoj reci, ili u nekom planinskom predelu, u kome postoje autohtone vrste biljaka, životinja, riba, rakova... Uništava se ekosistem, menja se i ugrožava biosfera. Narušava se mikroklima celog područja, a ako se narušava mikroklima, znači da to područje nije zaštićeno“, kaže Putnikovićeva.

Putnikovićeva navodi da je u Srbiji ceo projekat korišćenja obnovljivih izvora energija počeo sa previše poleta, pre nego što smo preispitali propise na osnovu kojih se daju dozvole za izgradnju mini hidrocentrala, solarnih i vetroparkova, jer i ti oblici proizvodnje električne energije imaju negativne posledice na životnu sredinu.

„Ali pošto sve što čovek radi ima negativnu posledicu na životnu sredinu, onda treba zaštititi bar ona područja koja smo već nazvali područjima sa posebnom zaštitom i treba uvesti najstrože propise. Kao što smo svojevremeno doneli moratorijum na gradnju nuklearke, zašto ne bismo doneli moratorijum na gradnju mini hidroelektrana u zaštićenim područjima“, pita se stručnjak za ekologiju.

Ulaganje u obnovljive izvore energije – najsigurnija investicija

Mini hidroelektrane spadaju u kategoriju obnovljivih izvora energije, i Srbija je u toj oblasti usaglasila propise sa propisima EU.

Proizvođači struje iz mini hidroelektrana imaju pravo na „fid-in“ tarife. One se odnose na sve proizvođače energije iz obnovljivih izvora i ne isplaćuju se iz budžeta, već od prodate energije.

„Pretpostavljam da će se firmama koje su dobile pravo da grade hidroelektrane u zaštićenim područjima ponuditi neke druge lokacije u drugim predelima Srbije, koji ne spadaju u kategoriju zaštićenih oblasti“, kaže Putnikovićeva.

Ona objašnjava da „fid-in“ tarife omogućavaju da se struja proizvedena iz obnovljivih izvora prodaje skuplje — po većoj ceni od tržišne cene.

„Svaka država donosi odluku po kojoj ceni će se prodavati. Investitor, uz energetske dozvole, dobija i garanciju da će Elektroprivreda Srbije otkupljivati struju koju on proizvede i da će se svaki kilovat čas naplaćivati po 'fid-in' tarifi, koja će mu u određenom vremenskom periodu (od 10 do 12 godina) vratiti uloženu investiciju“, objašnjava sagovornica Sputnjika.

Država garantuje da ćete svoj proizvod prodati, i to iznad aktuelne tržišne cene, koja će vam kroz određeni broj godina vratiti uloženu investiciju. I zbog toga su mnogi zainteresovani za ulaganje u obnovljive izvore energije.

Putnikovićeva ocenjuje da izgradnja mini hidrocentrala može biti i korisna u nekim

predelima.

„Reka koja plavi, koja je veća i ima pritoke, ukoliko se voda ne stavlja u cev, izgradnjom brane koja ne ugrožava živi svet, može se regulisati rečni tok, sprečiti poplava i izlivanje, a mogu se napraviti i turističke atrakcije“, analizira mogućnosti Putnikovićeve.

Naša sagovornica zaključuje da su neophodne precizne procene u odnosu na sadašnju hidrološku situaciju, kao i strogo određivanje lokacija na kojima je moguće graditi mini hidrocentrale bez ugrožavanja životne sredine.

Dozvole za izgradnju mini hidroelektrana do sada su se davale na osnovu katastra vodotokova iz 1986. godine, koji je urađen davno, mnogo pre nego što smo postali svesni klimatskih promena.

Izvor: sputniknews.com